

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
אחד עשר

היכל
רביעי

מאמר
לכו חזו
מפעלות אלקים

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוה"ר דובער נבג"מ זי"ע

— אדמו"ר האמצעי —

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתב"ד

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלש לבריאה

שנת הקהל

לכו חזו מפעלות אלקים! אשר שם שמות בארץ², הנה אלקים הוא מלכות³ בחי' כח ההתחדשות מאין ליש, לא כמו שמשפיע הרב לתלמיד משכל גדול לשכל קטן שהוא אינו דבר התחדשות מציאות. אלא הוא כמו למשל בארץ נראה דבר המצמיח כל עשב הארץ, שלא יהי' נראה הדבר מקודם, שהוא כמו בריאה חדשה, אף שהוא למטר השמים תשתה מים⁴, אך ששם אינו נראה הדבר ההוא וזה נק' בחי' אלקים. ומפעלות אלקים הוא בחי' העושה אלקים. כי הנה בחי' דומם בדרך פרט הוא בעשי', ובדרך כלל הוא בכל ד' עולמות אבי"ע⁵, ובדרך כלל דכלל הוא אפי' באצילות. כי אבי"ע הוא בחי' דצח"מ⁶ וכמו שיש בחי' מדבר בעשי' כמו כן יש באצילות בחי' דומם וזהו מלכות דאצילות⁷. כי כמו שבעשי' שהמלכות הוא בחי' התחדשות המציאות כמו כן באצילות, אף שאינו בגדר ומהות בחי' יש לגמרי, אך שהוא בחי' כח מבריאה אף שהוא בחי' עתיק דבריאה⁷. כמו

מגילת אסתר ע' שז (י) תקס"ה ובבואה לפני המלך וביאור.

* * *

הלשון בהמאמר כאן בכ"מ צריך תיקון. ויש להוסיף מאמר זה לרשימת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי שאמר בחי' אביו כ"ק אדמו"ר הזקן בספר מפתח ספרי מאמרי ודרושי כ"ק אדמו"ר האמצעי קה"ת תשפ"ב ע' תרלב. (2) לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות בארץ: תהלים מו, ט. ושם: הוי'. ראה מנחת שי שם. זהר בראשית נח, ב ובמפרשים שם. (3) אלקים הוא מלכות: ראה זהר בראשית כב, א. אחרי סה, א. תו"ח וארא עה, ב הערה 202.

(4) למטר השמים תשתה מים: עקב יא, יא. (5) ד' עולמות אבי"ע: ראה ע"ח שער מ"ב שער דרושי אבי"ע רפ"א. (6) אבי"ע הוא בחי' דצח"מ: ראה מאורי אור מערכת ד' יסודות אות כד. סה"ש ה'תשנ"ב ע' 139 הערה 54. תו"ח משפטים רצט, א. וש"נ. פלה"ר במדבר ע' שצו. (7) מלכות דאצילות. . עתיק דבריאה: ראה ע"ח שער העקודים ש"ו, פ"ב. שער דרושי אבי"ע שמ"ב, פ"ב. לקו"ת מסעי צב, ב. שה"ש ח, ב.

(1) לכו חזו מפעלות אלקים: נמצא בבוך 2562 ע' עא והוא ביאור על המאמר שנכתב בבוך הנ"ל לפני ד"ה ובבואה לפני המלך בכותרת: מאדומ"ר שיחי' פורים שנת תקס"ה לפ"ק.

ד"ה ובבואה הנ"ל ישנו ממנו ג' הנחות א) הנדפס בתו"א מג"א צו, א הנחת המהרי"ל. ב) הנחת בנו כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' שצח בכותרת: בעזרה, פורים. וביאור בכותרת: בעזרה ובפתיחא: להבין שרשי הדברים הנ"ל נדפס שם ע' תה. ובע' תיא בפתיחא: ושרש ענין שית אלפי שני. בין מאמר זה [ע' תיא] למאמר שלפניו [ע' תה] נרשם בגוכתי"ק קו על כל רוחב הדף. ראה בסמוך ג.

ג) הנחת אחיו הרי"מ בן כ"ק אדמו"ר הזקן נרשם בבוך הנחותיו משנת תקס"ה 2558 לה, ב בכותרת: בעזרה"י וית': תורה ברבים: פורים בסעודה. ובסיומו נרשם: סליקא. וביאור נמצא שם בע' מ וחסר בתחלתו [נמצא בבוך 398 ע' יח בכותרת: בעזרה"י ביאור על התורה הנ"ל. ובפתיחא: להבין שרשי הדברים הנ"ל]. ובע' מב בפתיחא: ומשנת"ל ובסיומו נרשם: סליקא. בין מאמר זה למאמר שלפניו נרשם הפסק קו על כל רוחב הדף. ראה לעיל ב. וראה אוה"ת

לכו חזו מפעלות אלקים

כן במלכות דבריאה אף שהוא בחי' עתיק דיצירה⁸ וכו' וזהו בחי' התחדשות ממציאות. שבעצמותו ומהותו אינו מערכו כלל להיות נמשך הכח מהעולם שהוא בחי' מקום וזמן⁹ והשגה שהוא אנת חכים¹⁰ כו' והוא בחי' דומם שהוא בחי' התחדשות כמו כן וכו' ודל'. וזהו שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב¹¹ כי להיות שבתחלה ה' צמצום כללי כל שית אלפי שנין, שאצלו ית' עבר הוה ועתיד הוא שוה. ולהיות גם זה הוא צמצום גדול, שבעצמותו ומהותו ית' אינו ממהות וגדר כלל להיות לומר עליו ששוה אצלו, וגם זה הוא בחי' יש וכלי. אך שהוא בחי' כח כללי להיות נמשך שית אלפי שנין, ובדרך פרט כי אלף שנים בעיניך כיום¹². וזהו נמשך מבחי' שש קצוות¹³ והאלף הראשון נמשך מבחי' חסד¹⁴ ולכן האריכו ימים ושנים, והאלף השני נמשך כו', ונשתלשל בפרט ופרט דפרט עד שנשתלשל בבחי' שנה וחודש ושבווע ויום עד רגע כי רגע באפו¹⁵ כו'. וזהו כיום אתמול כי יעבור¹⁶ כמו למשל באדם שבחי' אתמול הוא בחי' עבר כמו כן אצלו הוא כי אלף שנים שיהי' הוא בחי' עבר. ואך בעצמותו ומהותו ית' לא שייך כלל וכלל בחי' זאת שאינו מערכו ומהותו כלל, אך שהוא בחי' כח וצמצום גדול ודל'. וחד חרוב הוא בחי' ביטול¹⁷ שלהיות בחי' שית אלפי שנין הוא בחי' ירידות שאינו מערכו ומהותו כלל, לכן חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות בארץ א"ת שמות אלא שמות¹⁸ שאינו אלא בחי' שם וזיו והתפשטות ואינו מעצמותו כמו למשל השם באדם שאינו מעצם האדם כלל. וזהו שית אלפי שנין הוי' עלמא מבחי' הוי'¹⁹, כי בחינת שם הוי' הוא ה' הוה ויהי²⁰ שאצלו שוה בחי' ה' כו', אך

15) כי רגע באפו: תהלים ל, ו. ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' שמ.

16) כיום אתמול כי יעבור: תהלים צ, ד.

17) וחד חרוב הוא בחי' ביטול: ראה גם לקו"ת במדבר ד, ג.

18) א"ת שמות אלא שמות: ברכות ז, ב. ראה תו"א ומאמרי אדה"ז (ע' שצט) שבהערה 1. לקו"ת בהר מא, ד. מאמרי אדה"א נ"ך ע' תעב ואילך.

רק בכתי" זה נקוד: שמות. בתו"א וכו' נקוד: שמות.

19) הוי' עלמא מבחי' הוי' = שם הוי'.

20) הוי' הוא ה' הוה ויהי: ראה זהר רע"מ פינחס רנז, סע"ב. שער היחוד והאמונה פ"ז (פב, א). פרדס שער עשר ולא תשע ש"א, פ"ט. תו"ח מקץ ריט, ד הערה 62.

8) במלכות דבריאה . . עתיק דיצירה: ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע שמ"ב, פ"ב. לקו"ת מסעי צב, ב.

9) מהעולם שהוא בחי' מקום וזמן: שער היחוד והאמונה פ"ז.

10) אנת חכים: ראה ת"ז בהקדמה יז, ב. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ס"ע קכט. ע' רלא.

11) שית אלפי שנין . . וחד חרוב: ראה ר"ה לא, א. מאמרי אדה"א בראשית ע' נג. וש"נ.

12) כי אלף שנים בעיניך כיום: תהלים צ, ד.

13) שש קצוות: ראה לקו"ת בחקותי מת, ב. שערי תשובה קכת, ג. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קסז.

14) והאלף הראשון נמשך מבחי' חסד: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה כאן ע' תיא ואילך ד"ה ושרש ענין שית אלפי שני. על פרשיות התורה ח"א ע' תיט ואילך. תו"ח בראשית ח, ד.

לכו חזו מפעלות אלקים

ז

אצלו ית' לא שייך לומר בחי' זה כנ"ל. ומפני זה שם הוי' הוא נמנה עם שמותיו²¹ וכינויו אף שהוא למעלה מכל השמות²² וכינויים עכ"ז הוא בחי' שם בלבד. וחד חרוב הוא עליות שהוא ביטול השגה, ומחמת שא"א לבוא מהשגה אל השגה אם לא שיהי' בחי' ביטול לגמרי מהשגה הראשונה שהוא בחי' יש לגבי השגה השנית. ולזה מג"ע התחתון לג"ע העליון²³ יש בחי' נהר²⁴ דינור²⁵. שלהיות ג"ע הוא בבחי' השגת אלקות שנהנין מזיו השכינה²⁶ שמשיגין איך שהתחתון בטל לעליון, ומג"ע התחתון להיות בחי' השגה יותר גבוה שהוא מידי חדש בחדשו ומידי שבת בשבת²⁷ כו'. ע"ז צ"ל בחי' נהר דינור שהוא בחי' ביטול מהשגה הראשונה. כמו כן מבריאה לאצילות הוא נק' בשם אחר, מיכאל עומד ומקריב נשמות ישראל ע"ג המזבח²⁸. ואפי' בחי' זו הוא בחי' וחד חרוב הוא בחי' שם והתפשטות א"ת שמות אלא שמות, ששמות הוא בחי' ביטול אף גם זאת הוא בחי' שמות בחי' שם וזיו והתפשטו'.

אך צריך להבין איך נתהווה בחי' זו שהוא למעלה מעלה שאינו מערכו אפי' בחי' למעלה מהזמן ואיך נתהווה בחי' זמן ומקום והשגה. אך שהוא רצונו ית' שיהי' בחי' מלכות כמו למשל מלך שיש לו תענוג שיש לו התפשטות וממשלה, כמו כן נמשל אצלו ית' יש לו תענוג שהו בחי' אין מלך בלא עם²⁹ מלשון עוממות³⁰ כידוע. אך אין המשל דומה לנמשל, כי במלך בו"ד הוא

(25) נהר דינור: דניאל ז', י. ראה חגיגה יג,

סע"ב. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תשיא. ע' תקג.

(26) ג"ע . . שנהנין מזיו השכינה: ראה

ברכות יז, א.

(27) מידי חדש בחדשו ומידי שבת בשבתו:

ישעי' סו, כג.

(28) מיכאל עומד ומקריב נשמות ישראל ע"ג

המזבח: ראה חגיגה יב, ב. תודי"ה ומיכאל –

מנחות קי, א. שו"ע אדה"ז סק"ב, ס"ב. מאמרי

אדה"א ויקרא ע' א וש"נ. תו"ח שמות ה, א.

וש"נ. סה"מ תר"ם ח"א ס"ע מא ואילך. וש"נ.

(29) אין מלך בלא עם: בחי' וישב לח, ל. ראה

גם הנסמן במאמרי אדה"ז על פרשיות התורה

ח"ב לע' תרלא.

(30) עם מלשון עוממות: שער היחוד

והאמונה רפ"ז. ראה רש"י פסחים עה, ב ד"ה

גחלי: עוממות כבויות. הנסמן בסה"מ תר"ל

ח"א ע' שצד.

(21) שם הוי' הוא נמנה עם שמותיו: שבועות

לה, א. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ו ה"ב.

טושו"ע י"ד סרע"ו, ס"ט.

(22) שם הוי' . . למעלה מכל השמות: ראה

תו"א בא ס, א. פלח הרמון יתרו ע' רמה ואילך.

ד"ה איתא בסוף מנחות בא וראה מה כתיב

בפרשת קרבנות ו' תשרי תשל"ל.

(23) מג"ע התחתון לג"ע העליון: ראה גם זהר

בראשית כז, א ובדרך אמת שם אות א. תו"א

תצוה פא, ג. אוה"ת חיי שרה כרך ז ס"ע 2400

ואילך. סה"מ תרל"ח ע' תקה. וש"נ. תרמ"א ע'

תקיב. וש"נ. תרמ"ב ע' לז. וש"נ.

ראה גם מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' רנג:

רק שבפרד"ס לא נזכר אלא ב' בחי' הללו.

(24) מג"ע . . לג"ע . . נהר דינור: ראה תו"א

יתרו סט, ג ובהנסמן במ"מ לשם. תו"ח בראשית

לג, ד ובהערה 10. שמות ה, ד ובהערה 263.

סה"מ תרכ"ט ע' צח. וש"נ. המשך תער"ב ח"ב

ס"ע אין ואילך.

לכו חזו מפעלות אלֵקים

התפשטות על כערכו ולזולתו משא"כ אצלו ית' וד"ל. אך התענוג הוא ירידה צורך עלי³¹ שהוא מאין באת ולאן אתה הולך³², כי הנה כתיב היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם³³ כי כמו למחר לקבל שכרם בחי' נהר דינור הנ"ל כמו כן בהיום לעשותם. כי הנה יש בחי' רצון ובחי' תענוג, הרצון הוא לבוש להתענוג והתענוג הוא פנימיות מהרצון, שהרצון של אדם הוא מפני שמיג שיחי' תענוג. אך יש בחי' רצון שהוא למעלה מתענוג והוא רעותא דליבא³⁴ שהוא בלי טעם ודעת, למעלה מהטעם ודעת והשגה, והוא נקודת פנימיות הלב וא"א לבוא לזה כ"א ע"י נהר דינור. והוא כשיתבונן בגדולת א"ס ב"ה ואח"כ יתן לבו למטה גודל היש שלו ומחמת זה יהי' צעק לבם אל ה'³⁵. שבל"ז כשהאבה מחמת ההתבוננות לבד יכול להיות שאחר התפלה שהי' האבה אל ההיפוך, משא"כ כשיתבונן בגדולת א"ס ב"ה ואח"כ יראה ההיפוך שלו וזהו בחי' נהר דינור מחמת זה יתברר הרע מהטוב ויפול הרע למטה.

וזקן ובבואה לפני המלך³⁶ שאיך יכול לבחי' לפני המלך למעלה מבחי' מלכות, אמר עם הספר³⁷, שבספר הוא בחי' בחכמה אתברירו³⁸ ששם נתברר הרע מהטוב שהוא בחי' חד חרוב שהוא בחי' ביטול ההשגה, ואח"כ ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו³⁹ ופי' שהרע נופל למטה ונתברר הטוב מהרע וד"ל.

אגרת הקדש ס"א קב, ריש ע"ב. תו"א מגילת אסתר זה, רע"א. לקו"ת ואתחנן ט, ב. ר"ה נו, ד. נח, ד. האוינו עה, סע"ב. שם ע' ג. סהמ"צ להצ"צ קס, ב. קפת, א. ועוד.

(36) ובבואה לפני המלך: אסתר ט, כה.

(37) אמר עם הספר: המשך הכתוב ובבואה.

(38) בחכמה אתברירו: ראה אגרת הקדש סכ"ח. זהר היכלות פקודי רנד, סע"ב. ע"ח שער דרושי נקודות ש"ח, פ"ו. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רצה. שמות ח"ב ע' שכא. תו"ח תשא שפד, ד ואילך.

(39) ישוב מחשבתו. . על ראשו: המשך הכתוב ובבואה.

(31) ירידה צורך עלי: ע"פ מכות ז, ב. ראה הנסמן באוה"ת עקב ע' תפא. סה"מ תר"ל ח"א ע' קפ ואילך. ראה גם לקו"ש ויצא כרך טו ע' 249 ובהערה שם.

(32) מאין באת ולאן אתה הולך: אבות פ"ג, מ"א.

(33) היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם: ואתחנן ז, יא. עירובין כב, א.

(34) רעותא דליבא: זהר וירא ק, א.

(35) צעק לבם אל ה': איכה ב, יח. ושם: אדני.

ראה קה"ר פ"א פסוק טז. זהר שמות כ, רע"א.

פרדס שער ערה"כ שכ"ג, פ"ז מערכת זעקה.

פ"ח מערכת זעקה. כתר שם טוב סקס"ו.